

To so gadi so restavrirani

Kljub desetletju pozivov in debat nam je doslej uspelo digitalizirati zgolj pet filmov, za kar je država namenila 100.000 evrov. Zdaj je komedija *To so gadi* iz leta 1977, ki so jo barvno in kontrastno izpopolneno v sredo prikazali v Cankarjevem domu.

✎ Deja Crnovič

»Jok brate, odpade,« in druge domislice iz filma *Jožeta Bevca To so gadi* so v sredo v Cankarjevem domu navduševale nostalgčno občinstvo, tako tiste, ki so si film ogledali že tolikokrat, da so replike naznanjali kar vnaprej, kot mlade, ki so si film videli prvič. Vse skupaj so ob koncu pozdravili tudi ustvarjalci in ustvarjalke filma, med njimi Radko Polič, Manca Košir in Matjaž Turk. *To so gadi* je četrti slovenski film, ki bo na voljo tudi v formatu blu-ray, ki omogoča shranjevanje filmov v visoki ločljivosti.

Kot je povedala Nerina T. Kocjančič, vodja promocije in distribucije pri Slovenskem filmskem centru, se je zgodba o restavriranju slovenskih klasikov začela pred desetimi leti, ko so bili postopki še precej dražji kot danes. »Medtem ko so filmsko ozaveščene države takoj začele pripravljati prednostne sezname filmov, smo pri nas lep čas raz-

pravljali o tem, kaj naj bi sploh bila prioriteta. V tem času je večina televizij prešla na tehnologijo HD, kar je pomenilo, da vsa slovenska filmska klasika ni bila več primerna za predvajanje, saj ni več ustrezala novim tehničnim parametrom.« Prednostni seznam celovečernih filmov pa smo dobili šele leta 2016.

Poleg filma *To so gadi* so bili doslej restavrirani in v zbirki SI-FI Klasika izdani še filmi *Dolina miru* Franceta Stiglica iz leta 1956, *Sedmina* Matjaža Klopčiča iz leta 1969 in *Na svoji zemlji* Franceta Stiglica iz leta 1948. Letos ima Slovenski filmski center na razpolago 20.000 evrov, kar zadošča za en film, tako kot v zadnjih štirih letih, še dodaja Nerina T. Kocjančič.

Malce zelenkasti gadi

Po besedah Bojana Mastilovića iz zavoda Iridium film, ki je vodil restavriranje filma *To so gadi*, Slovenija na področju restavriranja filmov precej zaostaja za drugimi evropskimi državami, saj tudi samemu postopku namenja manj denarja kot v tujini. »V vzhodni Evropi restavracija celovečernega filma stane od 35.000 do 40.000 evrov, pri nas pa smo bili za delo, ki v povprečju traja tri mesece in pol, plačani približno 17.000 evrov. Veliko dela pri obnovi tako niti ni plačanega, ampak mi smo se obnove lotili iz ljubeznijo, z višjim ciljem, da ohranimo filmsko dediščino.« Da je šlo za delo iz ljubezni, govori tudi podatek, da se je restavri-

cija prav tega filma precej razpotegnila, na kar sedem mesecev.

»V običajnem času smo izpolnili pogoje Arhiva Republike Slovenije, a sami z rezultatom nismo bili povsem zadovoljni, zato smo se mu še dodatno posvetili.« Težava so namreč barve, ki so nekoliko neskladne. »Korekcija barv praviloma poteka glede na predmet v filmu, za katerega vemo, kakšne barve bi moral biti. V filmu *To so gadi* je prizor v kuhinji, v katerem je na omari porcelanasti prašček. Če smo želeli, da imajo igralci kožo normalne barve, je bil prašček zelen, če smo želeli, da bi bil prašček bele barve, pa so bili obrazi igralcev vijolični.« je postopek barvne korekcije opisal Mastilović. ✕

Prednostni seznam slovenskih filmov za digitalizacijo

1. Na svoji zemlji, 1948, France Stiglic
2. Tistega lepega dne, 1962, France Stiglic
3. Na klancu, 1971, Vojko Duletič
4. Pastirci, 1973, France Stiglic
5. Idealist, 1962, Igor Pretnar
6. Veselica, 1960, Jože Babič
7. Nasvidenje v naslednji vojni, 1980, Živojin Pavlović
8. Rdeči boogie, 1982, Karpo Godina
9. Opre Roma, 1983, Filip Robar Dorin
10. Hudodelci, 1987, Franci Slak

Po premieri restavriranega filma *To so gadi* so gledalce pozdravili tudi ustvarjalci in ustvarjalke filma, med njimi Radko Polič, Manca Košir in Matjaž Turk. *To so gadi* je četrti slovenski film, ki bo na voljo tudi v formatu blu-ray, ki omogoča shranjevanje filmov v visoki ločljivosti. ✎ SFC

Rekorder v gledanosti

To so gadi je nizkoproročna komedija scenarista in režiserja Jožeta Bevca, ki pa je več kot presegla pričakovanja. Film je bil namreč kar 15 let eden najbolj gledanih slovenskih filmov, saj si ga je ogledalo okoli 280.000 ljudi.